

A.3 BIOLOGICKÉ POSOUZENÍ, FOTODOKUMENTACE

Účel zpracování biologického posouzení:

Biologické posouzení pro projekt „Přelouč – revitalizace sídelní zeleně“ je zpracováno jako podklad k žádosti o podporu z Operačního programu Životní prostředí – Prioritní osa 4, specifický cíl 4.4 Zlepšit kvalitu prostředí v sídlech.

2. Vstupní podklady

- Informace o parcelách (internetová aplikace Nahlížení do KN)
- Předběžná informace orgánu ochrany přírody (Krajský úřad Pardubického kraje, odbor životního prostředí a zemědělství) ze dne 30.10.2020 s odkazem na nálezkovou databázi OOP a AOPK ČR
- Dendrologické šetření ve dnech 22-25.9.2020 (certifikovaný arborista M.Kindl)
- Vlastní terénní šetření

3. Popis a posouzení výchozího stavu řešeného území před realizací opatření

Řešené území tvoří tři lokality v zastavěném území města Přelouč a místní části Štěpánov u Přelouče:

- Lokalita č. 1 : Přelouč – Masarykovo náměstí
 Lokalita č. 2: Přelouč – u Račanského rybníka
 Lokalita č. 3: Přelouč – hřbitov
 Lokalita č.4: Štěpánov u Přelouče - náves

Dotčené parcely:

Řešené lokality se nachází na parcelách (popř. jejich částech):

k.ú. Přelouč: pozemkové parcely č.176, 1780/1, 874/1, 2308/1, 476/1, 479/2

k.ú. Štěpánov u Přelouče: p.č. 250/1, 250/2, 250/14, 250/17, 234/3

Širší vztahy v řešeném území z hlediska ochrany přírody a krajiny:

Vlastní řešené lokality jsou součástí urbanizovaného území města Přelouč a místní části Štěpánov u Přelouče.

Záměr není v kontaktu s žádným zvláště chráněným územím ve smyslu § 14 zákona č. 114/1992 Sb., v platném znění, přírodním parkem dle § 12, odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb, ptačí oblastí nebo evropsky významnou lokalitou soustavy Natura 2000.

Nedojde ke střetu s žádným významným krajinným prvkem, přechodně chráněnou plochou, památným stromem či prvky systému ekologické stability krajiny.

V Nálezové databázi ochrany přírody je pro lokalitu Přelouč uveden výskyt netopýrů: netopýr rezavý (*Nyctalus noctula*), netopýr vousatý (*Myotis mystacinus*) a netopýr parkový (*Pipistrellus nathusii*). Žádný z uvedených druhů netopýrů nemá dle NDOP vazbu na řešenou stromovou vegetaci, jde buď o zimní nálezy zimujících jedinců nebo jedinců na lovu (nad Labem a ve vzdušném prostoru nad městem) případně o zjištění u slepých ramen Labe v Přelouči.

V NDOP není uváděn žádný saproxylický druh brouka (páchník hnědý, zlatohlávek skvostný) z lokality Přelouč.

V lokalitě Štěpánov je v NDOP uveden výskyt krutihlavu obecného (*Jynx torquilla*). Krutihlav obecný zde byl zjištěn v r. 2016, později není uváděn. Šlo patrně o jednorázové hnízdění, které nebylo opakováno.

Dle vyjádření Krajského úřadu ze dne 30.10.2020 není realizace záměru podmíněna udělením výjimky dle § 56 zákona.

Z hlediska záměru – ošetření starých stromů - byl při terénním šetření (Michal Kindl, datum 22-25.9.2020) rovněž sledován výskyt dutin u stromů (zaznamenány jednotlivě u stromů n hřbitově, nebyl zjištěn výskyt zvláště chráněných druhů živočichů (netopýři, ptáci, bezobratlí) a druhů, které jsou vázány na mrtvé dřevo (saproxylický hmyz).

Popis lokalit:

Řešené území zahrnuje plochy veřejně přístupné městské zeleně v exponované v centrální části města (Masarykovo náměstí, U Račanského rybníka), hřbitov se nachází na východním okraji zastavěného území. Tyto lokality jsou řešeny projektem zejména s ohledem na zastoupení významné vzrostlé zeleně. Ve Štěpánově se jedná o největší plochu veřejně přístupné zeleně v zastavěném území obce, kde je řešena její revitalizace zejména výsadbou dřevin.

Lokalita č. 1 : Přelouč – Masarykovo náměstí

Na náměstí je kosterní zeleň historicky dlouhodobě ukotvena. Tvoří ji 2 lípy (původně 4 lípy) u morového sloupu, řada 10 lip před základní školou a stromořadí kulovitých javorů podél východní a západní strany náměstí. Mladší je výsadba soliterní lípy u pomníku T.G.Masaryka a keřové výsadby soustředěné do ucelených záhonů pestřejšího druhového složení (jalovec, kleč, růže, třezalka), v malém rozsahu bobkovišň, u sloupu původní lípy nahrazeny 2 tisy.

U kostela sv. Jakuba je pouze mohutný soliterní javor klen, malá travnatá plocha (230m²) před vstupem do kostela s křížkem je bez zeleně, u křížku je pouze drobná květinová výzdoba.

Lokalita č. 2 Přelouč – u Račanského rybníka

Lokalita u Račanského rybníka zahrnuje malý parčík (plocha cca 0,1ha), se zastaralou cestní sítí a malými travnatými plochami pod korunami stromů. Zapojená stejnověká skupina starých dubů (8ks o průměru kmene 40-95cm), jednotlivé stromy mají díky hustému sponu nepravidelné koruny, napadené ochmetem. Jinak jsou v poměrně dobrém zdravotním stavu, perspektivní. Stromy jsou opatřeny ptačími budkami. Nově jsou na okraji parčíku vysazeny 2 akáty a lípa. Bylinné patro chudé (zastínění stromy) – popenec obecný, jitrocel kopinatý, srha říznačka, smetánka lékařská, svízel sp., jetel luční, řebříček obecný.

Řešená plocha navazuje na plochu nově revitalizovaného rybníka o ploše 0,37ha, která přispěla ke zlepšení biologických funkcí (odbahnění, zmírnění svahů a vytvoření litorálního pásma pobřežních mělčin u stojatých vod, dosadba stromů na břehu rybníka), provedenou v roce 2020. Tato mokřadní a vodní společenstva dosud nejsou vyvinuta. Vzrostlý břehový porost tvoří soliterní staré 3vrby převíslé a lípa, v mladé výsadbě rovněž lípy a jilm.

Lokalita č. 3: Přelouč – hřbitov

Hřbitov s kostelem se nachází na východním okraji města, jižně navazuje volná krajina, východně plochy lehkého průmyslu (sklady apod.). Na hřbitově, (plocha celkem cca 1ha), je zastoupena stará výsadba lip, zahrnující prořídla stromořadí podél obvodových cest obou částí křesťanského hřbitova, dále několik solitér (lípa, javor klen, smrk, dřevovec, zerav). Lípy jsou často vícekmenné, některé s problematickým tlakovým větvením, které je zajištěno vazbami, většina vazeb je napnutých, nutných vyměnit. Před kostelem Navštívení Panny Marie je umístěna soliterní lípa (pařezový obrost původní lípy), která je neperspektivní.

Lokalita č. 4: Štěpánov u Přelouče - náves

Jedná se o největší ucelenou plochu upravené zeleně v zastavěném území obce, členěnou místní komunikací. Větší část je svažita (1:2), původně charakteru ovocného sadu, s dožívajícími ovocnými stromy (jabloň, hrušeň, slivoň) a mladou výsadbou lip. Vzrostlou zeleň tvoří 2 soliterní lípy. Keřové patro zahrnuje soliterní vzrostlé keře (zlatice, tamaryšek, jasmín, svida) a u požární zbrojnice plošnou výsadu pokryvných keřů.

Travnaté plochy udržované, s běžně zastoupenými druhy (bolševník obecný, jitrocel kopinatý, čekanka obecná, sedmikráska obecná, pcháč oset, kopřiva dvoudomá, kerblík lesní, bršlice kozí noha, řebříček obecný, hluchavka bílá, smetánka lékařská, jetel luční, jetel plazivý, kakost luční, mochna plazivá, šťovík, v severní části podél zahrady s domácím zvířectvem (slepice) ruderalizované.

Podrobný popis dřevinné skladby je uveden v inventarizaci dřevin, který je součástí projektové dokumentace

4. Zdůvodnění potřeby realizace opatření, návaznost na další opatření obdobného charakteru

Lokality řešené projektem v Přelouči zahrnují plochy s významnou stromovou vegetací v urbanizovaném území. Jejich umístění (konkrétně na náměstí a hřbitově, u sakrálních objektů) je zde historicky dané a je žádoucí je minimálně v tomto rozsahu zachovat i do budoucna.

Význam stromů je důležitý pro biodiverzitu a fungování celého ekosystému, zlepšují mikroklima, zachycují prach a škodliviny, zmírňují vítr a slouží jako biotop - poskytují útočiště živočichům a rostlinám, včetně ohrožených a zákonem zvláště chráněných druhů. Staré a dožívající dřeviny jsou bohatým ekosystémem pestré palety různých druhů organizmů. Ve městech jsou stromy a křoviny často jediným útočištěm hmyzu a ptáků.

Z těchto důvodů důvodu je žádoucí vytipovanou zeleň, která je dle dendrologického posouzení z části již dožívající, vhodným způsobem ošetřit a tím jejich životnost prodloužit (zejména udržující a stabilizující typy řezů). Zároveň je řešena i otázka bezpečnosti velice frekventovaných ploch.

Stromořadí lip na náměstí před školou je vhodné v budoucnu obnovit jednorázově. Stromořadí na hřbitově je revitalizováno postupnou obnovou, dosadby jsou ale vhodné pouze v místech dostatečně osluněných a prostorově uvolněných. Doplněním stromů v dalším věkovém stádiu je podpořena jeho biologická rozmanitost. Výsadba stromů přispěje ke zvýšení biodiverzity, podpoří zachování a kontinuitu různověké aleje, v níž budou moci živočišné postupně osidlovat věkově dostupné dřeviny a zvýší se tím bohatost druhů živočichů, kteří jsou vázáni na toto stanoviště.

Lokalita ve Štěpánově navazuje na úpravu celé plochy, kde byla odstraněna stará betonová požární nádrž s následným zatravněním. Revitalizace zahrnuje ošetření perspektivní lípy a zejména dosadby v pestrém druhovém složení včetně keřového patra ve formě volně rostoucích živých plotů či skupin vysokých keřů, kvetoucích a plodících, které jsou vhodné k hnízdění ptáků, poskytují jim útočiště a potravu. Za tímto účelem byly vybrány vhodné druhy (kvetoucí, plodící). Cornus mas je dle vyhlášky 395/1992 Sb. zvláště chráněným druhem v kategorii ohrožený. Tento druh je atraktivní časně jarním kvetením, bude se jednat pouze o doplněk a zpestření druhové skladby.

Jedná se o další etapu plánované revitalizace zeleně ve městě, která navazuje m.j. na Rekonstrukci městského parku v Přelouči (2008), navazující na plochu náměstí či revitalizaci Račanského rybníka (2020), která byly spolufinancovány EU.

5. Posouzení a popis možných negativních vlivů v průběhu realizace opatření na přírodu a krajinu

Vzhledem k charakteru navrženého opatření (ošetření stromů, výsadba) lze negativní vlivy na živou přírodu předpokládat maximálně ve fázi realizace zásahu a to především v podobě pohybu osob a mechanizace.

Projekt nepočítá s kácením stromů či většími terénními úpravami. Navržené ošetření stromů sleduje zejména prodloužení životnosti stromů a zajištění bezpečnosti (zdravotní či bezpečnostní řez, obvodová či lokální redukce, výměny vazeb), u lip na náměstí popouštěcí řez.

Termín provedení ošetření stromů je významným aspektem při řezu stromů. Ošetřování stromů je nutno provádět v takovém termínu a takovým způsobem, aby nebylo narušeno hnízdění ptáků (mimo vegetační období a v dostatečném předstihu před jeho koncem - riziko kolize se začínajícím obdobím hnízdění ptáků při časném nástupu jara, tj. zpravidla v období od 1. září do konce března). Z důvodu nepředpokládaného, ale potencionálního výskytu zimovišť netopýrů v dutinách stromů a eliminace narušení jejich eventuální reprodukce (existence mateřských kolonií samic s mláďaty) je pro ošetření stromů nutné zvolit období od cca 10.3. do 10.4. (podle aktuálního předpokladu vývoje počasí). Dutiny stromů (evidovány při dendrologickém šetření na hřbitově) je doporučeno před započetím prací prozkoumat s ohledem na možnost výskytu zimovišť netopýrů.

Pokud by v době mezi provedeným terénním průzkumem a realizací projektu došlo k osídlení lokalit zvláště chráněnými druhy (což nelze vyloučit), bude nezbytné operativně zajistit jejich ochranu, a to buď zamezením zásahu do místa výskytu a omezením činnosti (ošetření, výsadba) na daném místě, případně zvolit po konzultaci s odbornými pracovníky transfer. Před jeho provedením je však nezbytné povolení orgánu ochrany přírody. V případě, že zásah bude nutné provést bezodkladně, bude přivolán pro řešení vzniklé situace odborný pracovník nebo situaci bude řešit ustanovený biologický dozor. V neodkladném případě bude o spolupráci požádána Agentura ochrany přírody ČR nebo věcně příslušný orgán ochrany přírody.

Jelikož v rámci průzkumu nebyly na žádné ploše nalezeny zvláště chráněné druhy živočichů a rostlin a nebyly zaznamenány cenné biotopy, které by mohly být zničeny novou výsadbou keřů, lze se domnívat, že při prováděných zemních pracích souvisejících se zakládáním zeleně nebude negativní vliv na přírodu a krajinu závažný.

V průběhu provádění prací dojde k nárůstu hlukového a emisního zatížení lokality vlivem provozu mechanizace a dále z dopravy materiálů. Ovlivněny by mohly být všechny druhy vyskytujících živočichů, zejména ale ptáci, a to rušením, které povede k opuštění stanoviště. Vliv tohoto faktoru bude dočasný po krátkou dobu realizace záměru. Prachové částice a hluk však nezpůsobí hynutí živočichů. K rušení dojde rovněž pohybem pracovníků a mechanizace. Opět se jedná o dočasný vliv. Většina živočichů je schopna aktivně unikat a dostat se mimo dosah. Po ukončení prací se situace vrátí k původnímu stavu.

Opatrnost je zapotřebí při případném odplevelování plochy pro zřizování keřových skupin. Použití herbicidu je nutno minimalizovat na nezbytnou mez, pokud to stav plochy dovolí, budou preferovány mechanické způsoby odplevelení.

Při veškeré činnosti a realizaci opatření je nutné zamezit unikům kapalných a pevných znečišťujících látek do okolních biotopů a dodržovat oborové normy a standardy AOPK.

6. Vyhodnocení biologického přínosu realizace projektu

Projekt Přelouč – revitalizace sídelní zeleně - je navrhován s cílem vytvořit pozitivní přínos pro biodiverzitu v dotčených lokalitách. V rámci projektu je navrhováno ošetření kosterní zeleně ve městě a v omezeném rozsahu výsadba stromů a keřů.

Ošetření stromů - cílem navržených opatření je zvýšení perspektivy stromů, které jsou m.j. biotopem dutinových organismů. Realizací zákroků může v jednotlivých případech dojít k jejich rušení, nicméně při správném provedení nebudou mít tato opatření na biotop dlouhodobě negativní vliv. Z pohledu prostředí, které stromy poskytují, sledují zákroky jejich komplexní zlepšení a dlouhodobou udržitelnost. Jedná se zejména o různé typy udržujících a stabilizačních řezů. V otázce vhodných termínů je nezbytné najít přijatelný kompromis pro to, aby realizace navržených opatření, která jsou pro perspektivu alejí nezbytná, sledované druhy ovlivnila co nejméně a současně přitom byla zajištěna provozní bezpečnost a perspektiva stromů.

- Provedení arboristických opatření na stromech zajistí jejich dlouhodobou perspektivu a zároveň umožní existenci arborikolních druhů.
- Navržená opatření stromy stabilizuje a přispěje ke zvýšení provozní bezpečnosti

Výsadba dřevin – realizace rozšíří druhovou skladbu dřevin, obohatí ji o listnaté dřeviny autochtonních druhů vč. kultivarů. V menším rozsahu jsou navrženy stromy cizího původu, které lze akceptovat vzhledem k charakteru lokalit - historické, kompoziční a estetické aspekty, a požadavek na oživení prostoru výraznějšími kvetoucími druhy (šácholan, sakura, pěnišníky). V keřovém patru jsou využity druhy, které jsou vhodné k hnízdění ptáků, poskytují jim útočiště a potravu, či které přinášejí potravní nabídku pro opylující hmyz a pro včely. Cornus mas je dle vyhlášky 395/1992 Sb. zvláště chráněným druhem v kategorii ohrožený. Tento druh je atraktivní časně jarním kvetením, bude se jednat pouze o doplněk a zpestření druhové skladby.

Nejsou využity geograficky nepůvodní dřeviny s invazním potenciálem.

7. Závěr

Projekt spočívá v revitalizaci 4 ploch zeleně v Přelouči a místní části Štěpánov u Přelouče.

Na základě výše uvedeného lze konstatovat, že realizací akce se zvýší biodiverzita u řešených lokalit jak po stránce kvantitativní (vznik nových biotopů), tak i po stránce kvalitativní (zvýšení druhové diverzity stávajících biotopů), bude zvýšena věková diverzifikace dřevin, zvýší se celkové množství dřevinné zeleně v řešeném území.

U ponechaných stromů, u nichž dojde navrhovanými zásahy k prodloužení životnosti, bude s jejich stářím vzrůstat význam pro další druhy, které mohou postupně osidlovat vznikající dutiny a využívat probíhajícího rozpadu dřeva jako své mikrobioty. Výsadba dřevin přímo směřuje ke zvýšení potravní a hnízdní nabídky pro živočišné druhy a k zvýšení biodiverzity v celém řešeném území.

Význam realizovaného projektu pro přírodní prostředí bude vzrůstat s postupným vzrůstem a zápojem nově vysazených dřevin, které budou živočichy využívány jako hnízdiště, úkryt a potravní nabídka.

V průběhu provádění prací dojde k nárůstu hlukového a emisního zatížení lokalit vlivem provozu mechanizace, dopravy materiálů apod. Tato zátěž bude vzhledem k rozsahu prací krátkodobá. Většina rostlinných a živočišných druhů, které se v místě realizace vyskytují, je schopna rychlého šíření, nepředpokládá se tedy významný zásah do stávajících biotopů.

Projekt je navržen v souladu se schválenými standardy Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, bude mít pozitivní vliv na uchování stávající biologické rozmanitosti a vytváří podmínky pro její možné další zvyšování.

V Pardubicích, 14.10.2020

Zpracovala: ing.Zuzana Baladová

FOTODOKUMENTACE - Přelouč náměstí

Javor klen u kostela (č.1)

2 lípy u sloupu se sochou sv.J.Nepomuckého (č.2 a 3)

10 lip se sníženou vitalitou před školou (č.4-13) a soliterní lípa u pomníku T.G.Masaryka (č.14)

Dožívající lípy s defekty a dutinami (potenc. výskyt netopýrů), před realizací ošetření doporučena kontrola dutin

Přelouč – U Račanského rybníka

Ošetření stromů

Zapojená skupina 8 dubů (č.1-8) západně Račanského rybníka

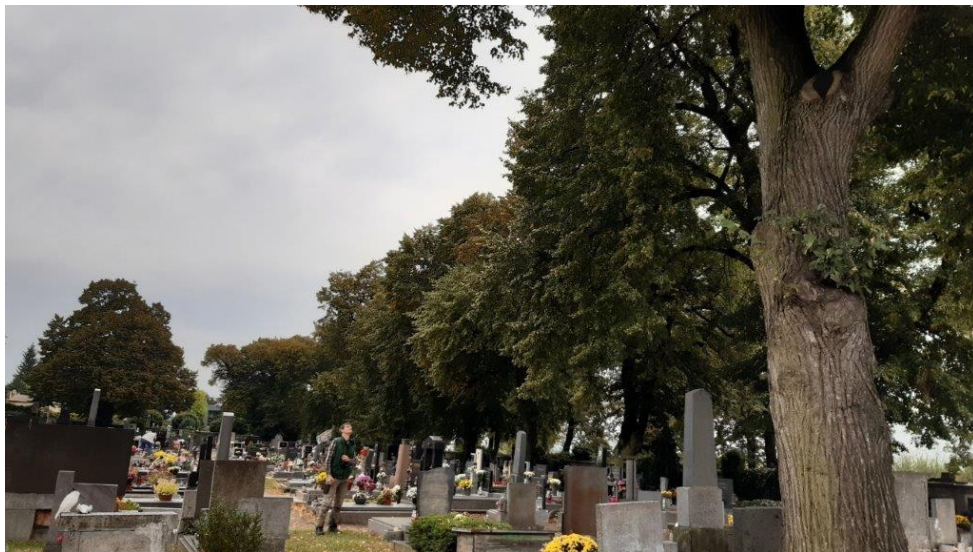

Perspektivní stromy, koruny napadené ochmetem, na stromech ptačí budky, dub č.2 s otevřenou dutinou od báze

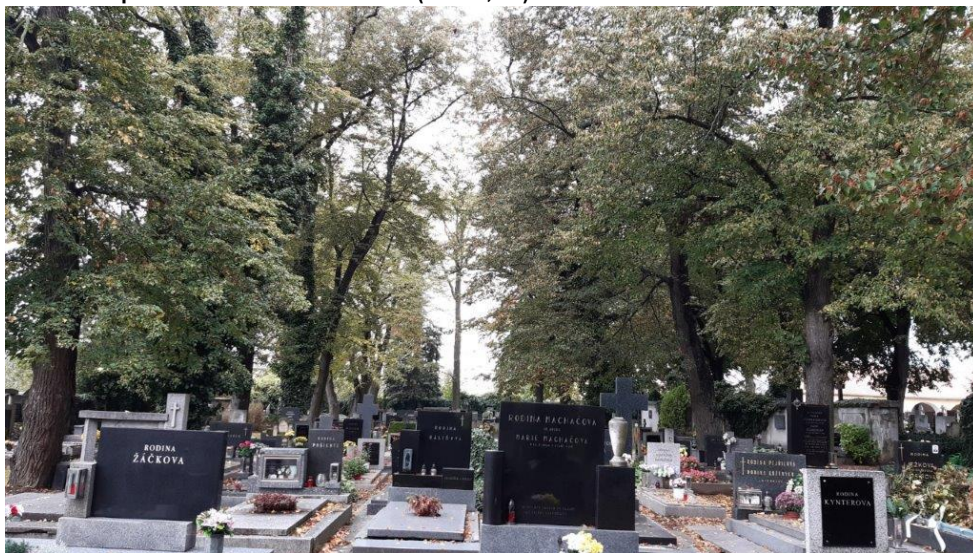

Račanský rybník – revitalizace 2020

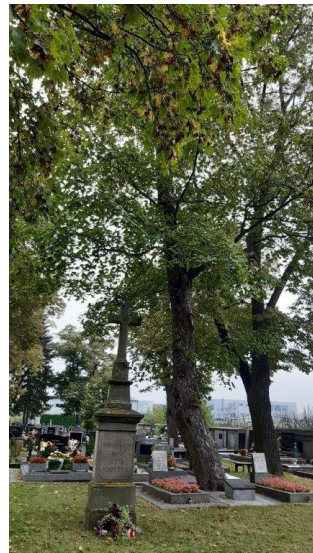
Přelouč – hřbitov

stromořadí po obvodu starého hřbitova (č.2-14, 39)

stromořadí po obvodu nového hřbitova (č.15-36)

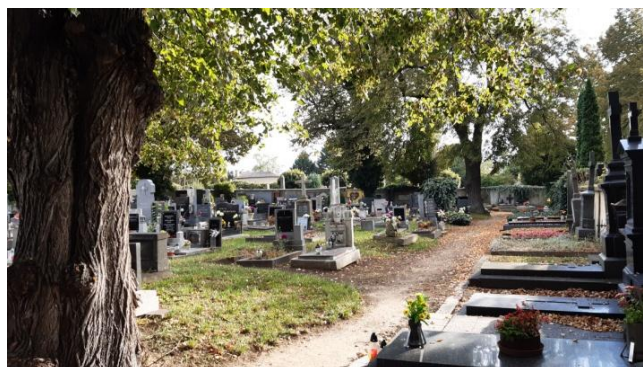

javor u kříže (č.38)

Návrh výsadby

dosadby do obvodových stromořadí – ztížené podmínky

dosadby pouze do osluněných partií

Štěpánov - náves

Ošetření stromů

soliterní lípa č.18 – ošetření

dožívající ovocné stromy

odstranění pařezů v místě výsadeb (mimo PD)

větší plocha dožívajícího ovocného sadu

menší plocha s památníkem

